

STRATEGI FOR INNBYGGERDIALOG

Politisk behandling:

Saksnr.

Dato

*Komite for kultur og samfunnsutvikling
Kommunestyre*

10/19
41/19

4. juni 2019
20. juni 2019

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	3
2	Formål	4
3	Hva er innbyggerdialog?	5
3.1	Hva innbyggerdialog ikke er	5
4	Styringssystem	6
4.1	Når skal innbyggerdialogen tas i bruk?	6
4.2	Momenter i prosessen som er viktig å tenke på	7
5	Delaktighetstrappa	8
6	Målgrupper og arenaer	9
6.1	Institusjonaliserte medvirkningstiltak – ulike råd	10
6.2	Om å nå «de tause stemmene»	10
7	Verktøy og metoder	10
7.1	Oversikt over verktøy og metoder	10
7.2	Innbyggerpanel	12
8	Tilbakemeldinger - «Spor-innspill» og «Spor-effekt»	12

1 INNLEDNING

Innbyggerdialog og brukermedvirkning er sentrale elementer i utviklingen av kommunene til å bli samskapende der innbyggere og brukere får en annen rolle. Kommunene er stadig under endring, fra myndighet til servicevirksomhet til lokalt fellesskap, eller også kjent som samskapingkommuner/3.0-kommuner. Med samskaping menes felles ansvar og mulighet for påvirkning av utviklingen av lokalsamfunnet, der organisasjoner og innbyggere samspiller med kommunen. Røros kommune har et målrettet utviklingsarbeid der disse perspektivene skal ha en sentral plass.

Formannskapet vedtok i sitt møte 18. februar 2018, sak 14/18, å tildele komite for kultur og samfunnsutvikling følgende mandat:

- *Utarbeide en strategi for utvikling av lokaldemokratiet som bl.a. inneholder:*
  - o *En vurdering av hvordan Røros kommune i større grad kan ta i bruk den kraft og kompetanse som ligger i innbyggernes kunnskap og engasjement om eget lokalsamfunn*
  - o *Valg av metoder og arbeidsformer som er egnet for å styrke og utvikle nærdemokratiet, innbyggerinvolvering, barn og unges medvirkning og befolkningens engasjement for utviklingen av eget lokalsamfunn*
  - o *Valg av ulike metoder - både fysiske og digitale - for medborgerdialog som kan ligge til grunn for kontakten mellom valgte politikere og innbyggere igjennom valgperioden*
  - o *Valg av metoder for hvordan innbyggere skal få større innsikt i de resultater som Røros kommune skaper for å skape politisk engasjement og kjennskap til utviklingen av eget lokalsamfunn*

Dialogen med innbyggerne er et viktig redskap i kommunens utviklingsarbeid. Røros kommune har hatt en sterk tradisjon for involvering av ulike innbyggergrupper og brukerinteresser, men vi ser at måten å gjøre dette på må fornyes for å vitalisere arbeidet. Strategien vil derfor bygge opp under målet for innbyggerdialogen og hvordan denne kan gjennomføres. Dette arbeidet kommer som et tillegg til de lovpålagte mulighetene for påvirkning, blant annet høringer, og skal forsterke dette arbeidet.

Strategien inneholder råd for hvordan vi skal planlegge og gjennomføre en innbyggerdialog, og retter seg både mot politikere og medarbeidere. Strategien må sees på som et navigeringsverktøy og ikke som en ferdig mal. Å arbeide med innbyggerdialog handler om å være fleksibel og hver dialog må håndteres ut fra den aktuelle problemstillingen, det aktuelle spørsmålet, og de forutsetninger som finnes. Det er likevel avgjørende at strategien blir en del av kommunens styringssystem og metodikk for å unngå at det blir vilkårlig arbeid med dette. Det er viktig å bruke et verktøy som gir en effektiv dialogprosess.

Strategi for innbyggerdialog er også en egen delstrategi i kommunekompassets utviklingsstrategi 2 2018-2020. Det skal også utarbeides en strategi for brukerinvolvering. Det vil være naturlig å se denne i sammenheng med strategi for innbyggerdialog da den bygger mye på de samme prinsippene.

Komiteen har vært i prosess over lengre tid med strategien. Dette er et nybrottsarbeid, også for de fleste andre kommuner. Det handler derfor om å komme til kjernen i hva dette handler om. Det er derfor avgjørende at det er en kultur for å jobbe på denne måten, både blant

VERDEN SARV

INDUSTRI

KULTUR

politikere og i organisasjonen forøvrig. Derfor bør dette arbeidet også være et naturlig tema i folkevalgtopplæringen.

I arbeidet er det hentet kunnskap og erfaringer fra KS-Konsulent og svenske kommuner. Komiteen inviterte Øvre Eiker kommune som har arbeidet med dette i mange år. Komiteen valgte også selv ut tre målgrupper som de har hatt dialog med undervegs i prosessen for å hente innspill på hvordan dialog og involvering kan skje, avhengig av hvem som skal involveres. Disse tre målgruppene var ungdom, nye innbyggere (tilflyttere de siste år og flyktninger). Med bakgrunn i dette er det blitt et sentralt moment for komiteen å være der folk er.

Kommunestyret ble også involvert i arbeidet i et temamøte januar 2019 under prosessledelse av dialogkonsult Edward Andersson fra Sverige. Han har arbeidet med innbyggerinvolvering i mange år, både i Sverige og i andre land.

Det er noen forutsetninger som må være til stede for at innbyggerdialog skal fungere i praksis. Det er:

- En tydelig politisk vilje
- Et genuint ønske om å engasjere innbyggerne (kultur)
- Strukturer, systemer og arbeidsformer som fremmer og gir mulighet for deltakelse

2 FORMÅL

Hensikten med strategien er å styrke og strukturere arbeidet med innbyggerdialogen i arbeidet mot samskapingskommunen (3.0-kommunen) og øke tilliten mellom folkevalgte/kommune og innbyggere. Det kan oppsummeres slik:

1. Egenverdi: Skape større engasjement blant innbyggerne
2. Bedre kvaliteten på avgjørelsene. Øke kvaliteten ved å få inn flere perspektiv og syn på sakene.
3. Samskaping. Innovasjon og samskaping satt i system for bedre utnyttelse av ressurser. Felles ansvar og mulighet for påvirkning av utviklingen av lokalsamfunnet.

Dette er også nært knyttet opp mot overordnede målsettinger for Røros kommune:

Kommuneplanens samfunnsdel:

Bokvalitet:

- Delmål 5 – videreutvikle trivsel, bolyst og tilhørighet
  - o Bedre inkludering av tilflyttere og flyktninger
- Delmål 6 – videreutvikle kommuneorganisasjonen
  - o Styrke informasjon, kommunikasjon og samhandling

Kommunekompassets utviklingsstrategi 2018-2020 – langsiktig mål:

«Røros kommune skal utvikle og levere tjenester i samspill med innbyggere og brukere ut fra tilgjengelige ressurser.»

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

*Pulsen
i fjellet*

Kommunekompassets utviklingstrategi 2018-2020 – delstrategi 2, grunnlag for mandatet:

«Gi innbyggerne større mulighet til å påvirke styring og utvikling av eget lokalsamfunn gjennom aktiv bruk av ulike former for nærdemokratiske ordninger, dialogarenaer og bedre tilgang på informasjon om eget lokalsamfunn.»

3 HVA ER INNBYGGERDIALOG?

Vi definerer innbyggerne som alle som bor og oppholder seg i kommunen. Innbyggerdialog er et samlebegrep for ulike måter å engasjere innbyggerne på i den kommunale beslutningstakingen og innebærer en komplettering av administrasjonens faktakunnskaper.

Innbyggerdialogen innebærer et samarbeid mellom innbyggere, valgte politikere og ledere/administrasjon. Alle tre parter er like viktige i prosessen, men dialog er først og fremst de valgte politikeres verktøy og ansvar. Administrasjonens oppgave er å være prosessledere og ha ansvar for dokumentasjonen. Resultatet av dialogen er rådgivende. Ansvar for å prioritere spørsmål og gjøre vurderinger utfra et helhetsperspektiv ligger til de folkevalgte som gjør beslutninger. Det er viktig å være tydelig på dette i informasjonen til innbyggerne.

Fordeler

- Øker innbyggernes kunnskap om den demokratiske prosessen
- Øker tilliten, engasjementet og ansvarsfølelsen hos innbyggerne
- Bidrar til en bedre forståelse for kommunenes komplekse ansvar og bakgrunnen for de beslutninger som fattes
- Deltakelse kan vekke nysgjerrighet og interese som videre fører til et bredere engasjement, for eksempel til et parti
- Forbedrer åpenheten til en politisk styrt organisasjon gjennom kopling til den politiske beslutningsprosessen
- Øker kvaliteten i organisasjonen på grunn av godt begrunnede beslutninger
- Ulike grupper kommer til orde

Ulemper

- Kan bli ytterligere en arena for de som allerede er ressurssterke til å bli ytterligere hørt
- De som deltar ser ikke helheten uten at det utgår fra egen personlig egennytte
- Politiske beslutningsprosesser kan strekke seg over en lang tid. I fra det at en dialog gjennomføres kan det gå lang tid innen beslutning fattes og resultatet blir en realitet, noe som kan skape misnøye og frustrasjon hos de som har deltatt.

3.1 Hva innbyggerdialog ikke er

Like viktig som å beskrive hva innbyggerdialog er, er også å klargjøre hva det ikke er. Det kan oppsummeres i følgende punkter:

- Direktedemokrati
- Markedsføring
- Forankring av (allerede besluttede) vedtak
- Informasjon
- Noe man gjør i alle saker

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

- Tjenesteleveransen (administrasjonens oppgave)
- Ombudsrollen

Punktene ovenfor ligger som en forutsetning i beslutningsprosessene og utøvelsene av vedtakt. Innbyggerdialog er imidlertid noe som skal utfylle disse momentene.

4 STYRINGSSYSTEM

Om politikerne allerede har tatt stilling til et spørsmål bør de ikke innlede til en innbyggerdialog. Å ha en dialog der innbyggerne har en forståelse av at det ikke er mulig å påvirke øker misnøyen mot organisasjonen. I stedet kan skapes grobunn for delaktighet ved å informere om bakgrunnen til beslutningen; hvorfor og konsekvenser. En tydelig informasjon og transparens om de beslutninger som er tatt er det første steget til å kunne bli delaktig.

Kommunen tar mange beslutninger i løpet av året, og det er umulig å ha dialoger innenfor alle beslutninger. Vi må derfor spørre oss selv om innbyggerdialog er ønskelig for å øke kunnskapen om en problemstilling og/eller om et spørsmål kan bidra til å øke innbyggernes kunnskap. Dette beskrives nærmere i kap. 4.1.

Et styringssystem der innbyggerdialog inngår som naturlig del er derfor viktig å etablere. Vi må til enhver tid vurdere hvordan dette best kan integreres sett i sammenheng til de rapport- og analysesystem vi til enhver tid har. Som styringsdokument vil denne strategien naturlig ligge i kommunens kvalitetssystem. I tillegg må det vurderes hvordan den kan tas inn i kommunens styrings- og analyseverktøy og som vedlegg til reglement for saksbehandling. Strategien vil også da bli et naturlig tema i folkevalgtopplæringen.

4.1 Når skal innbyggerdialogen tas i bruk?

Vi bør vurdere følgende spørsmålsstillinger før det kan tas en beslutning om en innbyggerdialog skal gjennomføres eller ikke:

1. Behøver de folkevalgte økt kunnskap om innbyggernes vurderinger, prioriteringer og meninger om dette spørsmålet for å kunne vedta den beste beslutningen?
2. Kan en potensiell dialog øke innbyggernes kunnskaper om kommunens ansvar og behov for prioriteringer?

Om det svares ja på spørsmålene, bør det planlegges videre for innbyggerdialog i en eller annen form. Om svaret derimot blir nei, eller om det hersker tvil, taler det for at dialogen ikke bør gjennomføres, alternativt så må den utredes videre. Det er alltid viktig å ta en utsjekk på om vi er beredt til å ta innspillene på alvor.

Innenfor en innbyggerdialog er det viktig å bestemme hvor i beslutningsprosessen dialogen skal skje. Det vi også må ta stilling til, er om det skal skje dialog under flere faser av beslutningsprosessen. Da er det imidlertid viktig å være tydelig på det. Eksempel:

- Før en beslutning skal tas, så kan innbyggernes meninger komme fram
- Ved implementering av beslutningen slik at innbyggerne kan komme med forslag på hvordan dette arbeidet best kan foregå
- Ved vurderingen av en beslutning for å se om denne har gitt ønske resultat

VERDENSARV

INDUSTRI

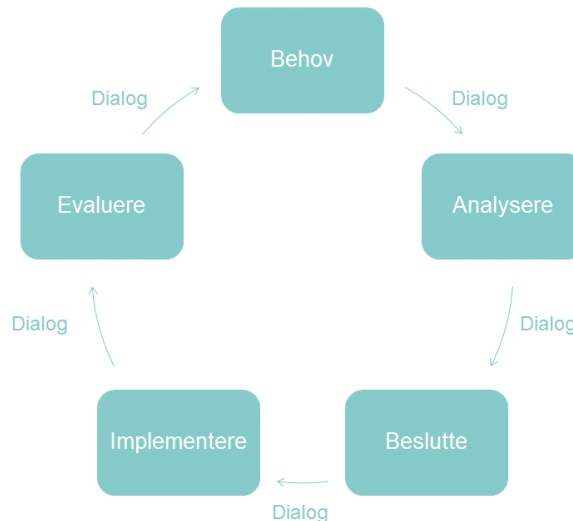

KULTUR

- Ved kartlegging av behov
- Ved analyse av ulike løsninger på et spesifikt problem

Innbyggerdialog kan skje under ulike faser av beslutningsprosessen, se figur nedenfor.

4.2 Momenter i prosessen som er viktig å tenke på

1. Involvering må være viktig og på riktig:
  - a. Er det påvirkningsbart? Er vi påvirkningsbare?
  - b. Er det et spørsmål som innbyggerne synes er viktig?
2. Politikernes ansvar
  - a. Innbyggerdialog handler om å skape forståelse for kommunale beslutningsprosesser. Det betyr ikke at alle prosesser må avsluttes i enighet. De folkevalgte har ansvaret for helheten og de politiske avveiningene
3. Inkluderende
  - a. Å være med i innbyggerdialogen skal være en mulighet for alle. Det er derfor viktig å være bevisst på målgruppe – og også nå «de tause stemmene»
4. Administrering av arbeidet
  - a. Ressuser til innbyggerdialogen må alltid avklares/avsettes. For å få til en vellykket prosess er det ulike spørsmål som må vurderes:
    - i. Et tydelig mål
    - ii. Hvilken metode som skal brukes og hvorfor
    - iii. Avklare målgruppe
    - iv. Spilleregeler: Hva forventes av deltakerne? Hva forventes av kommunen?
    - v. Hvem har ansvar for hva?
    - vi. Hvordan skal resultatet anvendes?
  - b. Utarbeide tids- og ressursplan/kommunikasjonsplan – tilgjengelig ressurser må avklares og sees i forhold til valgt metode/verktøy
  - c. Bruk lette metoder for dokumentasjon
  - d. Sekretæransvar? Skriftlig dokumentasjon kan også erstattes av bilder eller videoer som senere kan brukes i tilbakemeldingen

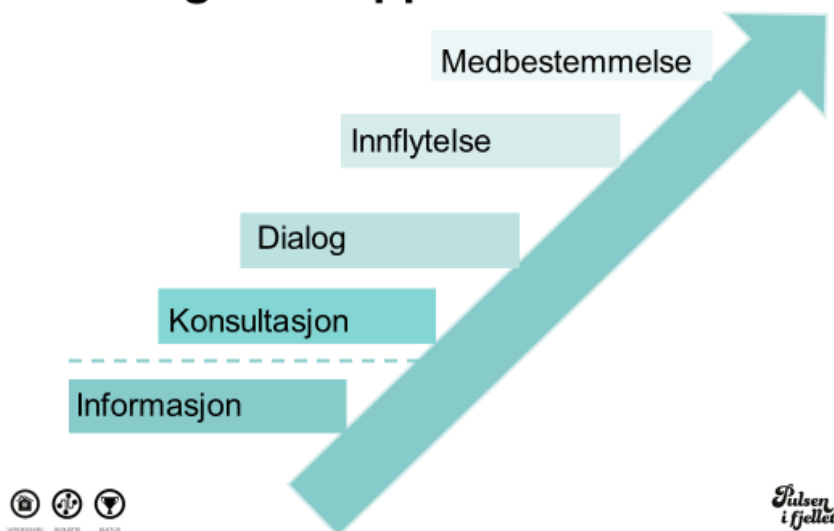
5. Tilbakemelding (Spor-innspill og spor-effekt)
  - a. Å gi innbyggerne tilbakemelding på hvor saken står
  - b. Å gi innbyggerne tilbakemelding på hvordan innspillet ble tatt hensyn til
  - c. Politiske vedtak?
6. Evaluering
  - a. Var dialogen fruktbar? Nådde vi de vi ville nå? Ga dialogen den nytten vi trodde? Fikk de folkevalgte ny kunnskap om problemstillingen/spørsmålet?
  - b. Fungerte prosessen? Anvendte vi rett metode og form for delaktighet? Hvordan fungerte det praktiske rundt dialogen?
  - c. Hva kan vi gjøre bedre i framtiden?

5 DELAKTIGHETSTRAPPA

Det finnes ulike nivåer av delaktighet, og det er viktig å være tydelig mot innbyggerne om hvilken grad av delaktighet de kan forvente seg. Det er også viktig å vurdere graden av delaktighet med tanke på hvilken metode for innbyggerdialog som velges og hvilke ressuser som er tilgjengelig i prosessen. Delaktighetsgraden «dialog» behøver ikke alltid å være bedre enn de andre gradene. Derimot krever de ulike nivåene mye tid og engasjement og passer derfor mer eller mindre bra i ulike situasjoner. Nivå må velges ut fra hva som passer den gitte situasjonen og prosessen best mulig, altså hva som er formålstjenlig.

Delaktighetstrappa skal gi et bilde på ulike nivåer i delaktighet i beslutningsprosesser. Første nivå i trappa, informasjon, er ikke definert som innbyggerdialog. Samtidig er det en forutsetning for videre dialog at innbyggerne generelt er informert og blir gitt mulighet til kunnskap om det spørsmålet/problemstillingen som eventuelt skal behandles.

Delaktighetstrappa

Puls
i fjellet

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

Puls
i fjellet

Nivå i delaktighetstrappa	Kjennetegn	Innbyggeren får	Metodeeksempel
Informasjon	Envegskommunikasjon Spørsmål og svar	Vite	Trykksak Web Folkemøte
Konsultasjon	Innhente synspunkt Ofte punktvis	Synse	Meningsmåling Fokusgrupper
Dialog	Utveksling av tanker Ofte flere grupper	Resonnere	Åpent rom Kafémodell Chat Fokusgrupper
Innflytelse	Aktiviteter planlegges og gjennomføres	Planlegge/ gjennomføre	Felles prosjekter e-forslag
Medbestemmelse	Felles beslutning	Bestemme	Rådslaging Innbyggerbudsjett

Tabell: Innenfor en innbyggerdialog er det viktig å bestemme hvilken grad av delaktighet de kan forvente seg. Graden av delaktighet påvirker også valget av metode.

Mye av det som brukes å kalles innbyggerdialog, handler om selve konsultasjonen, dvs å samle inn synspunkter om et avgrenset spørsmål. Men da innbyggerdialog i dag er et etablert begrep, brukes det som fellesbegrep for alle gradene av delaktighet, jf tabellen ovenfor. Det er viktig å velge grad av delaktighet som vi har tid og ressurser til å gjennomføre med kvalitet. Er vi utydelige med hvilken form av delaktighet som tilbys, er risikoen stor for at deltakerne får feilaktige forventninger, som igjen kan svekke tilliten til prosessen – og organisasjonen. Det betyr at en slik risiko kan, i stedet for å fremme demokratisk deltakelse, i stedet få motsatt effekt.

6 MÅLGRUPPER OG ARENAER

Det er viktig tidlig å definere målgruppe og lage kommunikasjonsplan. Hva er målet med innbyggerdialogen? Dette må vurderes ut fra delaktighetstrappa: På hvilket trinn skal vi være i denne prosessen? Det er sjeldent at målet er å nå alle, men å nå ulike målgrupper ut fra ulike saker. Bruk av kommunikasjonskanaler må tilpasses målgruppene. I det videre arbeidet må vi legge til grunn følgende:

1. Vurdere emne av interesse og behov (ikke kun for særinteresser)
2. Tydelig i hva dialogen handler om
3. Tydelighet på hva de kan påvirke på
4. Hvordan tilbakemeldingene skal skje («spor-innspill» og «spor-effekt»)

Et viktig prinsipp er å føre dialogen der folk er. Valg av målgruppe vil derfor være bestemmende for hvor og hvordan de skal nås. Vi må passe på at vi ikke bruker areaner som er fremmedgjørende, men i stedet velge areaner der hvor de vi ønsker å nå befinner seg i det daglige, eks butikker, spisesteder, skoler, ungdomshus.

6.1 Institusjonaliserte medvirkningstiltak – ulike råd

Det finnes ulike råd i kommunene som enten er lovpålagte og/eller kommunalt vedtatt opprettet. Disse rådene er viktige for samskapingen i en kommune. Disse har en sentral plass i dialogen omkring ulike tema og samfunnsområder. For vår del er dette bl.a.:

- Ulike råd (eldreråd, ungdomsråd, råd for personer med nedsatt funksjonsevne, samisk faggruppe, internasjonalt råd)
- Paraplyorganisasjoner (idrettsråd, kulturråd (jf kulturplanen))

6.2 Om å nå «de tause stemmene»

Vi ser ofte at det er de ressurssterke og godt voksne som involverer seg. Å gå glipp av de stemmene som er vanskeligere å få tak i, de såkalte tause stemmene, gir dårligere beslutningsgrunnlag i tillegg til å være et demokratisk problem. Derfor er det spesielt viktig å bruke metoder som når særskilte grupper og å være på deres arena. For å nå de tause stemmene, bør vi stille følgende spørsmål: Hvem er de tause? Hvordan kan de nås?

Det er også et dilemma at mange kun er opptatt av spørsmål som berører dem direkte, og ikke av kommunens utvikling som sådan. En måte å komme i dialog med disse på, er å bruke metoder som er svært enkle å delta i og/eller som er tilpasset målgruppen. Det må også ofte legges inn en ekstra innsats for å engasjere de som av ulike grunner har høy terskel for å delta, men som er viktige å høre.

7 VERKTØY OG METODER

Først når beslutning om prosessen for dialog er klar og målgruppe er avklart, kan det tas stilling til hvilke verktøy og metoder for dialog som er mest hensiktsmessig å bruke. Det finnes mange ulike metoder for å gjennomføre en dialog, og det er viktig at vi aktivt bruker ulike verktøy og metoder for på best mulig måte å nå de målgruppene vi ønsker å føre dialog med. Verktøykassen rommer mye, og følgende nettside kan f.eks. brukes:

<https://dialogguiden.se/>

7.1 Oversikt over verktøy og metoder

Nedenfor følger en oversikt over og eksempler på metoder – knyttet opp mot nivå i delaktighetstrappa. Dette er kun innspill og ikke en uttømmende liste.

Folkemøter (Informasjon)

Er først og fremst en mulighet for å informere, men det gir også mulighet for å få inn synspunkter. Antallet deltakere kan være mange, men fører også til at det er vanskelig for å mange å komme til orde. De synspunkter som kommer fram, bør dokumenteres

Fokusgrupper (konsultasjon)

Dette er en metode som henvender seg til definerte målgrupper som er invitert til å diskutere spesifikke problemstillinger og spørsmål. Det som gruppen synes er viktigst å fokusere på,

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

blir det som det tas tak i. Fokusgrupper er en vanlig metode for å identifisere relevante svaralternativ i en spørreundersøkelse f.eks..Eks.: Hva er viktig for at du skal synes at det er en høy kvalitet på eldreomsorgen?

Geo-panel (konsultasjon)

Metoden anvendes for å spørre innbyggerne hvor ulike tiltak skal skje, f.eks. hvor skal vi bygge en lekeplass, hvor er det utrygt å gå om kveldene osv.. Innbyggerne inviteres til å uttrykke sine innspill ved å sette en markør på et kart. Til markøren kan de også legge til en kommentar.

Barnetråkk (konsultasjon)

Barnetråkk er et digitalt verktøy og undervisningsopplegg som lar barn fortelle planleggere, kommunen og lokalpolitikere hvordan de bruker stedet der de bor og hva de vil ha annerledes.

SMS-panel (konsultasjon)

Denne metoden krever at vi har et verktøy på f.eks. nettsiden hvor innbyggerne kan inviteres inn og registrere seg. Metoden brukes når vi vil ha rask tilbakemelding fra mange. Ettersom svarene skal kunne gis via SMS, kan ikke spørsmålene være for kompliserte. Det kan være:

- Ja/nei-spørsmål
- Spørsmål som rangordner
- Spørsmål som velger ut et forslag
- Mulighet for kortere tekstmelding

Åpent rom (dialog)

Denne dialogformen passer bra når det er mye som skal diskuteres. Ulike spørsmål organiseres i ulike grupper, og deltakerne står så fritt til å velge hva de vil prate om, med hvem og hvor lenge. De ulike diskusjonsemnene går parallelt. En sekretær skriver ned det gruppene kommer fram til.

Kafédialog (dialog)

Deltakerne sitter rundt mindre bord og diskuterer bestemte tema. Deltakerne bytter grupper og bord etter en bestemt tid. Hvert bord har en sekretær som skriver ned momenter. Disse bringes fram i plenum helt til slutt. Metoden passer best tidlig i en beslutningsprosess når vi vil få fram ideer og forslag.

Politiker-lunsj (dialog)

Skoleungdommer kan oppleve at det er vanskelig å få det til å passe med å møte opp etter skoletid. Derfor kan en politikerlunsj passe når en vil føre dialog med ungdommene. Metoden innebærer at dette annonseres på skolene og hvilke diskusjonstemaer som står på dagsorden. Likner noe på kafemodellen.

SWOT-modellen (dialog)

Denne metoden kan anvendes når en vil diskutere en ferdig ide. Man går i fellesskap gjennom forslaget styrker, svakheter, muligheter og risikoer. Denne metoden kan brukes for å få innbyggernes synspunkter på planer, prosjekt m.m.. Max 20 deltakere per treff/gruppe.

Samtaletur (Walk and talk) (dialog)

Tanken med denne metoden er at dialogen kan bli mer kreativ ute i det fri. Metoden kan brukes for en utvalgt gruppe, ca 30 deltakere. Til møtet skal det være forberedt en

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

dagsorden med program og møteplass. Denne metoden kan brukes med spørsmål som berører planlegging, boforhold m.m..

Rådslaging (medbestemmelse)

Dette er en metode som innebærer ulike former for medbestemmelse gjennom f.eks. stemmegiving. De inviterte innbyggerne får en sjanse til å stemme over et eller flere forslag, og resultatet blir direkte styrende for den politiske beslutningen. Ettersom stemmegivingen får konsekvenser for beslutningen, krever det at innbyggerne blir godt informert om fordeler og ulemper ved beslutningen. Ofte loves også at det forslaget som får flest stemmer, blir gjennomført. Dermed er det en metode for medbestemmelse.

7.2 Innbyggerpanel

Et innbyggerpanel består av en samling innbyggere i ulike aldre som får mulighet til å mene noe om ulike spørsmål før en beslutning fattes eller før et forslag utformes. Kommunestyret beslutter hvilke spørsmål som skal stilles til panelet, som i utgangspunktet er digitalt, men som også fysisk kan inviteres til dialog.

Innbyggerpanelet kan brukes i ulike nivå i delaktighetstrappa. Et innbyggerpanel kan oppnevnes på ulike måter. Noen steder organiseres dette med en utvelging statistisk slik at utvalget speiler innbyggerne. Det kan også rekrutteres frivillig, men samtidig sikre at ulike grupper, aldre og/eller geografiske områder i lokalsamfunnet er representert.

Et innbyggerpanel krever en nettside som har et verktøy som legger til rette for at innbyggere kan registrere seg der.

8 TILBAKEMELDINGER - «SPOR-INNSPILL» OG «SPOR-EFFEKT»

Tilbakemeldinger kan gjøres på mange ulike måter. Det må planlegges helt fra begynnelsen når og hvordan effekten/tilbakemeldingene fra innbyggerdialogen skal foregå og hva det skal være. Det som ofte er vanlig når dette er satt i system, er at det gis tilbakemelding til innbyggerne gjennom annonser, utstillinger, nyheter og pressemeldinger. De som inviteres til dialog må få informasjon helt i starten om hvordan tilbakemeldingene skal skje, hvordan eventuelle innspill skal håndteres og hvor saken står. Det hele handler om å bygge tillit.

KS FoU-rapport underbygger hvor viktig det er å få satt dette i system:

- Innbyggerne opplever ofte at deres innspill forsvinner i et stort hull – og at kommunale beslutningsprosesser er langvarige og uoversiktlige
- Hvor står saken i etterkant av involveringsprosessen?
- Innbyggerne lurer på om deres innspill får noen effekt på hva som blir det endelige resultatet

Det er ikke alltid lett å skaffe seg denne informasjonen fra sakspapirer. Mulige kanaler kan være:

- SMS-varslings
- Via nettside – digitalisert
- Sosiale medier, eks. facebook, instragram o.a.
- Skriftlig på annen måte, ev epost

VERDENSARV

INDUSTRI

KULTUR

RØROS KOMMUNE

Tilbakemeldinger og måten det skjer på må tilpasses målgruppe og hvilken prosess eller tiltak som er gjennomført (delaktighetstrappa).

VERDEN SARV

INDUSTRI

KULTUR

*Pulsen
i fjellet*